

Lavinia Alexe este doctorand al Universității București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială din 2009 și cadru didactic asociat la Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu, Catedra de Artă Teatrală din 2010. Domeniile principale de cercetare sunt: evenimentele culturale în spațiul public, studii în domeniul culturii, management cultural și regenerare urbană, voluntariat. A făcut parte din echipa organizatoare a Programului Sibiu Capitală Culturală Europeană 2007, coordonând cel mai amplu program de voluntariat pe management cultural din România, fiind membru în echipa organizatoare a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu (2003-prezent).

Evenimentele culturale și regenerarea comunităților urbane

Lavinia Alexe

„Evaluarea pe care o fac la prima vedere referitor la programele de regenerare este că dacă nu au o componentă culturală, ele nu vor funcționa. Comunitățile trebuie să fie energizate, le trebuie speranță, trebuie să-și elibereze spiritul creativ (Hugues, 1998, p. 2)”.

În timpul celor aproximativ 7 ani de experiență practică în proiectele culturale, la nivel local (Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, Sibiu CCE 2007, Festivalul de Film Transilvania, Festivalul Internațional de Jazz), național (Festivalul Național de Teatru), internațional (proiecte cu Luxemburg, Belgia, Japonia, Marea Britanie) am observat numeroase îmbunătățiri, dezvoltări în micile sau mai marile comunități, pe paliere diferite, cele analizate de prezenta cercetare vor face referire la instituțiile culturale din Sibiu, infrastructura urbană, fenomenul voluntariatului și influența acestei activități asupra structurii ocupaționale a tinerilor, cu precădere și tursimul cultural. Dintre toate evenimentele, cele care sunt constante, anuale și care au viziune, sau cele foarte dense, ca programul Capitală Culturală Europeană, de-a lungul unui an, provoacă cele mai vizibile schimbări (în sensul de îmbunătățire, re-generare, adică generare de noi soluții, abordări la anumite problematici ale comunității, atât la nivel individual dar și instituțional).

Practica în cadrul programului Sibiu CCE 2007 dar și la evenimentele culturale din Sibiu, înainte de 2007 și după îmi arată că:

- instituțiile culturale și-au îmbunătățit modul de lucru (nr. evenimente, calitatea, tipul de finanțare) iar relațiile cu mediul privat și structurile publice au suferit schimbări pozitive
- importanța voluntariatului, numărul mare de voluntari, structura acestora și modul de lucru cu aceștia, au o altă însemnătate, implicarea este mult mai mare, experiența este valorizată.

Oportunitatea oferită de observarea și implicarea pe termen lung în programe și proiecte culturale, experiența directă în desfășurarea Programului Sibiu Capitală Culturală Europeană 2007 îmi oferă o bază numeroasă de date, observații privind efectele evenimentelor culturale asupra comunității locale, studiul de caz pentru această cercetare fiind Sibiu CCE 2007. Urmăresc studierea rolului evenimentelor și instituțiilor culturale (eveniment-festival, instituție –instituție de spectacole, și programe culturale) asupra proceselor de transformare a vieții urbane.

Tipul de cercetare, metodologia și instrumentele

Pentru scopul cercetării mele, **“Cultura”** include artele (cu o derivație în industriile creative), arhitectura de patrimoniu, infrastructura, inclusiv cea culturală, muzeele, turismul cultural și contextul istoric cultural pentru o parte din studiu. Nu include sportul.

“Regenerarea” este definită ca transformare a unui loc sau comunități, generarea a unor atribute, caracteristici noi pentru acel spațiu. Poate fi o soluție la stagnare, sau la *degenerare*. Regenerarea este atât un proces cât și un efect. Poate avea dimensiuni fizice, economice și sociale, iar acestea trei coexistă în mod comun.

Obiective

Nr.crt	Obiective generale	Obiective specifice
1	Evidențierea caracteristicilor implementării strategiilor de regenerare urbană și rolul culturii în cadrul acestora	Prezentarea tipologiei strategiilor de regenerare urbană;
		Identificarea transformărilor produse asupra comunității locale a strategiilor culturale de regenerare urbană
2	Prezentarea condițiilor, acțiunilor care influențează stagnarea sau declinul comunității urbane și a situațiilor care generează circumstanțele producerii crizei legăturilor sociale;	
		Analiza comunității urbane din perspectiva lipsei de creativitate în strategiile culturale, inclusiv cele de planificare urbană;
3	Evaluarea schimbărilor produse în comunitate ca urmare a desfășurării evenimentelor culturale.	Descrierea beneficiilor sociale, economice, ale regenerării urbane prin cultură;
		Identificarea tipurilor de inițiative și politici culturale care pot susține regenerarea

		comunității urbane și pot influența pozitiv creșterea implicării civile a membrilor acestora.
--	--	---

Întrebări de cercetare: Proiectele cu misiune culturală pot contribui semnificativ la regenerarea unor comunități urbane.

1. Practica culturală duce la descoperirea și/sau crearea sentimentului de identitate și de apartenență, premise pentru regenerare durabilă a unei comunități, îmbunătățind interacțiunea socială și asociativitatea;
2. Sectorul cultural reprezintă un set de resurse urbane diferite și unice care poate maximiza potențialul de regenerare al unei comunități urbane.
3. Participarea la programele culturale dezvoltă cetățenia activă și reduce starea de anomie a comunității și comportamentele anti-sociale ale membrilor acesteia prin participare și voluntariat.

Metode și instrumente ale cercetării:

Vom opta pentru *cercetarea orientată*, care se situează între gândirea teoretică – pentru care cunoașterea contează în primul rând și este importantă în sine – și acțiunea informată– în care utilitatea și chestiunea practică, “*le praticable*”, sunt pe primul loc. În acest teritoriu “dintre”, se conturează astfel zona largă, în care preocupările teoretice și utilitare se amestecă în proporții diferite, în care preocuparea pentru cunoaștere se leagă pe diverse direcții și în diferite măsuri cu cea a acțiunii, zona care definește câmpul *cercetării orientate*. În acest sens, oarecum ca “subspecie” a ei, *cercetarea-acțiune* este un tip de cercetare tot mai des aplicat în domeniul social-urbanistic, cercetarea empirică pentru investigare descrise cuprinde trei metode principale:

1. **Metoda observației și anume observația participantă longitudinală;** studiului intensiv al comunităților socio-culturale de scală mică și mijlocie îi este proprie observația participativă de lungă durată; vor fi contactate instituțiile, grupurile, persoanele care organizează evenimentele, programele culturale, dar și participanții la acestea. Vor fi folosite note de observație pentru fiecare categorie. Această componentă empirică presupune elaborarea unui studiu de caz pentru Sibiu CCE 2007 și a evidențierii unei variabile foarte importante care influențează coeziunea relațiilor sociale ca urmare a efectului dimensiunii culturale, și anume voluntariatul. Studiarea potențialului mișcării de voluntariat de a genera

schimbarea comunității urbane, ca un efect al participării la evenimente culturale, se vrea un prim pas în consolidarea mișcării prin recunoașterea contribuției sale la stimularea acțiunii civice responsabile a indivizilor și a diverselor structuri instituționale, grupuri care implică voluntari în activitățile lor.

2. **Ancheta sociologică** pentru culegerea de informații pe calea convorbirii cu subiecții implicați în procese, pentru colectarea unei serii de date privind implicarea societății civile și a instituțiilor în elaborarea politicilor culturale. Datele urmărite vor viza tipul organizațiilor și instituțiilor care pot face acest lucru, precum și percepția lor asupra rolului pe care îl au în generarea schimbării la nivelul comunității urbane prin cultură. Voi folosi ca instrumente chestionarul, interviul și raportul; anexez un model de chestionar care va fi aplicat organizatorilor de evenimente culturale, autorităților locale, mediului academic, planificatorilor urbani, voluntarilor.
3. **Analiza documentară**, pentru identificarea informațiilor existente cu privire la conceptele studiate. Vor fi avute în vedere literatura de specialitate (pentru identificarea conceptelor, teoriilor dar și a datelor prezentate de autori), publicațiile, rapoartele și revistele specifice, dar și documentele tip PUG, cele sociale și economice, aparițiile în presă, numărul asociațiilor înființate comparativ înainte de anul 2007 și după. Voi face o analiză a literaturii subscrise tematicii schimbării sociale prin cultură în vederea indentificării elementelor culturale urbane care duc la generarea de coeziune socială și la formarea societății civile precum și analiza evoluției în timp a rolului acordat dimensiunii culturale, o atenție specială acordând literaturii dedicate analizei politicilor culturale.

Pentru studiul de caz Sibiu CCE 2007 voi evalua aspecte specifice ale dezvoltării comunității locale, legate de Sibiu CCE 2007 precum:

- participarea și interacțiunea în spațiul public
- asociativitatea și implicarea civică
- mobilizarea tinerilor și dezvoltarea sustenabilă
- sentimente de identitate și mândrie locală
- dezvoltarea instituțională și a infrastructurii
- creșterea capacității instituționale

Tipuri de date

- 1) Analiza rapoartelor existente pe tema Capitalelor Culturale Europene și a celor dedicate Sibiului.

- 2) Rapoartele de investiții ale structurilor administrative locale și centrale, dezvoltarea continuă a infrastructurii culturale, investiție care până în 2006 nu a avut prioritate. În anul 2007 sunt construite sedii noi pentru Teatrul Gong și Biblioteca Astra, în anul 2008 apare Teatrul de Balet Sibiu, înființat de Primăria Sibiu, ca efect direct al Programului Sibiu 2007 unde sunt prezentate primele spectacole de balet clasic, iar din 2009 încep discuțiile pentru modernizarea Teatrului Național Radu Stanca, un proiect arhitectural modern, ambițios și ingenios. Comparația bugetelor acordate instituțiilor culturale înainte de 2007, în 2007 și după.
- 3) Analiza campaniei de promovare: TV, Internet, PR, outdoor, aparițiilor în mass-media locală, națională și internațională, număr de articole pozitive și negative.
- 4) Analiza de conținut pe materialele publicate de Asociația Sibiu 2007 (tipărituri, comunicatele de presă, obiecte promoționale, site-ul web al programului-nr. Accesări, raportul sinteză al MCC realizat de Comisarul Programului)
- 5) Date culese prin metoda interviului aplicat tuturor reprezentanților instituțiilor și organizațiilor culturale din Sibiu (Teatrul Gong, Teatrul Național Radu Stanca, Casa de Cultură a Municipiului Sibiu, Casa de Cultură a Sindicatelor, Complexul Muzeal Astra, Junii Sibiului, Asociația Pro Art Hermannstadt-Festivalul Internațional de Jazz etc.) pentru a dovedi efectele pozitive ale programului în termeni de mărirea programului cultural, calitate, informatizare, promovare, vânzare, diversificarea surselor de finanțare
- 6) Date obținute prin chestionar aplicat celor peste 1200 de voluntari implicați în Programul Sibiu CCE 2007, voluntari care au început la rândul lor să producă evenimente culturale în oraș, să se asocieze.
- 7) Analiza comparativă a numărului de asociații non –profit cu activitate culturală, educațională și artistică înființate în Sibiu și în România, pe ani în perioada 2000-2010-Registrul de Evidență ONG-Ministerul Justiției – indicator pentru capacitatea de asociere a localnicilor ca efect al Programului Sibiu 2007
- 8) Evaluarea capitalului de imagine câștigat de oraș prin sinteza datelor provenite de la instituțiile culturale din oraș, referitoare la numărul de vizitatori străini și accesarea site-urilor acestora (pagina facebook a instituției, cont youtube-vizionări, stuctura demografică a accesărilor).

Nivelul crescut de cunoaștere și relații între indivizi și grupuri formate în urma participării la activități culturale, incluziunea socială și construirea de deprinderilor oferite de expunerea la un proces cultural reprezintă elemente fundamentale pentru a îmbunătăți condițiile de viață și a crește nivelul de bunăstare în zonele în care se desfășoară proiectul cultural, prin aceasta fiind promovate procese de dezvoltare durabilă în zonele urbane.